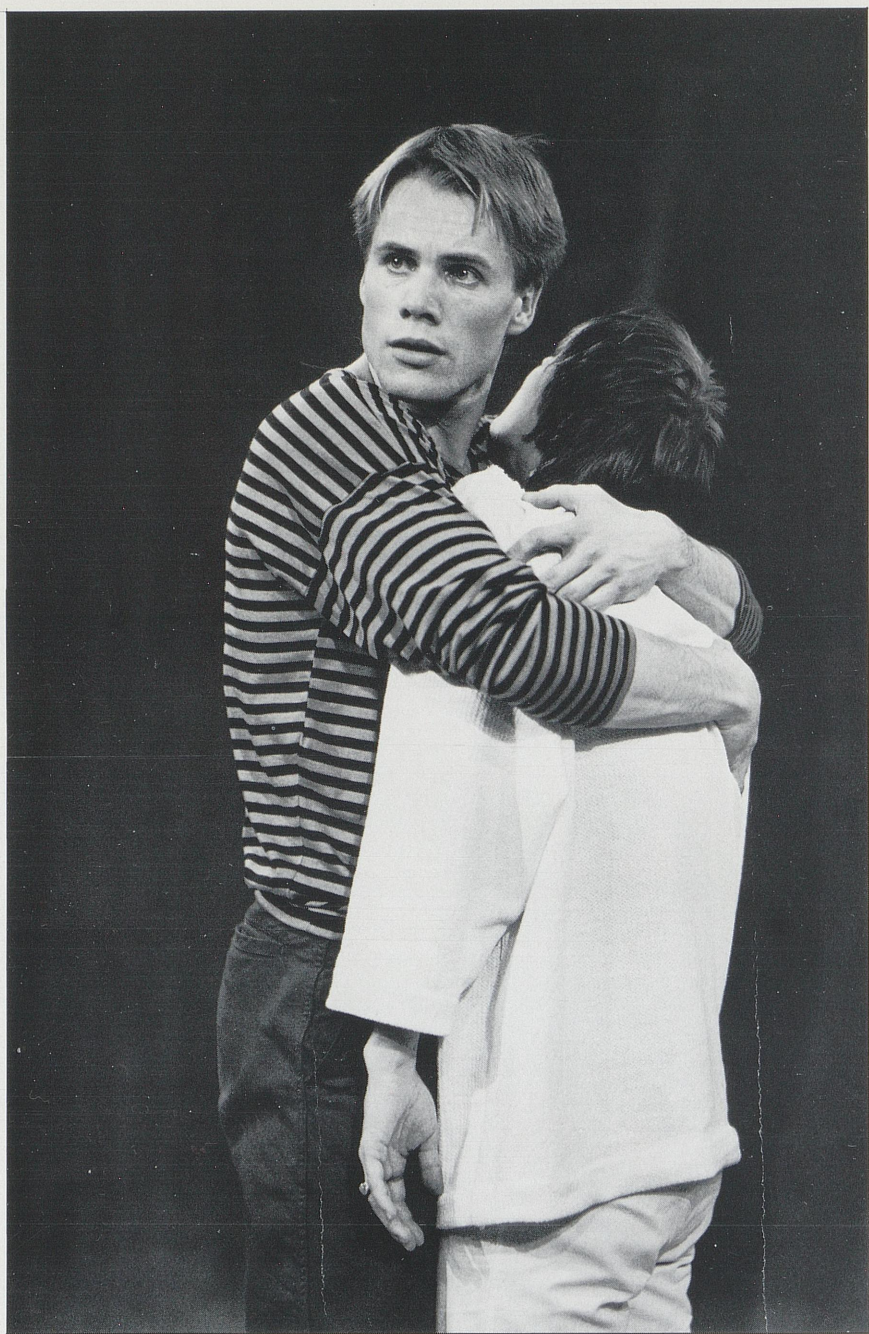

DET TAUSE

SKRIKET

«Teatret Vårt»

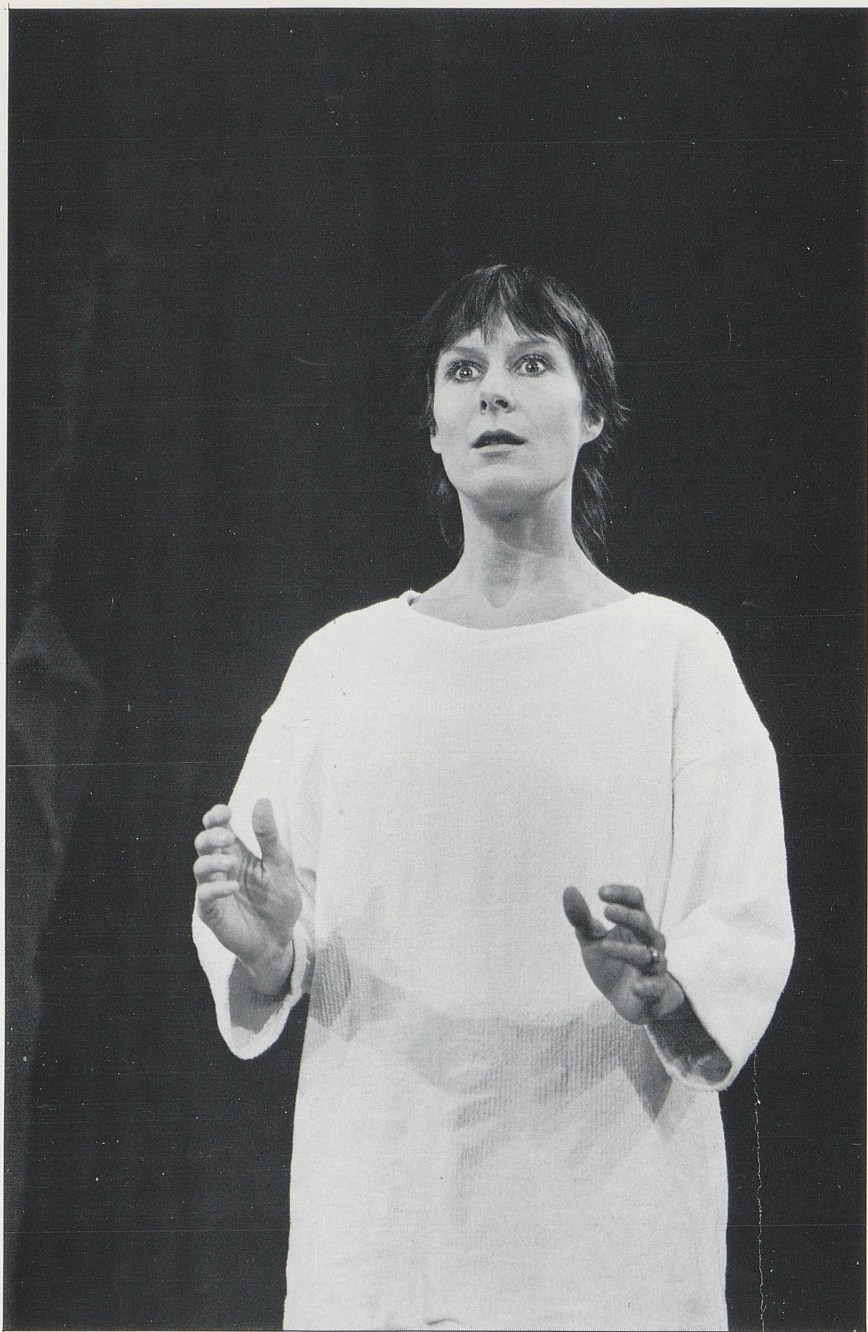
Møre og Romsdal Regionteater.

LYSSTRÅLER

Eg ville kjærteikne
men då eg la hendene mine
over panna og auga
til den eg elska
blinda eg han

Marie Takvam

HVA ER ANOREXIA NERVOSA?

Det sies ofte at anorexia nervosa — eller alvorlig spisevegring — er en gåtefull sykdom. Det finnes ikke noe enkelt og entydig svar på hva denne sykdommen er og hva som forårsaker den. I den medisinske litteraturen står ulike forklaringsmodeller mot hverandre. Noen mener at det er fysiske forstyrrelser som utløser sykdommen. Andre mener at årsakene ligger i miljøet og i familien.

Anorexia nervosa er en alvorlig sykdom som kan føre til døden. Behandlingsutsiktene er likevel gode, og de fleste blir friske igjen. Men det finnes også kroniske tilfeller, mennesker som lever store deler av livet mer eller mindre invalidisert av sin sykdom.

Kvinner utgjør 95 prosent av dem som rammes av anorexia nervosa. Det er ofte dyktige, ambisiøse tilsynelatende velfungerende jenter fra familier med god utdanning og høy materiell levestandard. Forstyrrelsen oppstår gjerne i den perioden man forsøker å frigjøre seg fra foreldrene. Det vil si at sykdommen først og fremst rammer tenåringsjenter og unge kvinner.

Anorektikern lider under en intens angst for å bli tykk. Sykdommen starter ofte som en vanlig slankekur. Folk flest som slanker seg slutter når de har nådd en vekt de er fornøyd med. Det gjør ikke anorektikeren. Hun klarer det ikke. Det å avstå fra mat er blitt en mani, en tvang. Hun drives ikke av forfengelighet, men av tvang til å fornekte kroppen. Hun ser ikke selv at hun etterhvert blir sykelig, uhyggelig tynn. Hun synes alle normalt utseende mennesker er feite. Hun utvikler et nettverk av regler og ritualer omkring mat. Å bryte noen av disse forbudene oppleves som en kolossal trussel. Hun må overholde

reglene for å klare og fortsette å være til. I tillegg til å spise minimalt trener og mosjonerer hun for å gå ytterligere ned i vekt. Hun trekker seg inn i seg selv og blir sær og vanskelig å ha med å gjøre. Gjennom sin magerhet skaper hun stor bekymring i familien, og får masse oppmerksomhet. Den makten dette gir henne bruker hun ofte til å tyrannisere familien. Noen slutter tilslutt helt å spise og står i fare for å sulte seg til døde.

Selv om hun spiser minimalt tenker hun ikke på annet enn mat og er sulten bestandig. Hun samler matoppskrifter og lager gjerne mat til andre, men spiser aldri noe av dette selv. Hvis hun «sprekker», tvinger hun seg til å kaste opp eller tar store doser avførings-tabletter for å bli kvitt den maten hun har fått i seg.

Bulima nervosa — ulvehunger — ligner anoreksi. Men istedenfor å sulte seg stapper hun i seg groteske mengder mat og søtsaker og kaster opp igjen alt sammen. Dette kan gjentas inntil flere ganger om dagen.

Hva er det som driver unge mennesker til å mishandle kroppen sin på en måte som virker som et langsomt selvmord? Hvorfor er mat en slik enorm trussel? Hvorfor kan hun ikke tillate seg selv å spise og leve?

Det kan være fristende å si til en anorektiker: «Ta deg sammen og begynn å spise normalt!» Men det er meningsløst. Mat er ikke problemet, mat er symptomet — «språket», et uttrykk for konflikter som hun ikke klarer å løse på annen måte enn å sulte seg.

Hva er det hun vil si?

Vi som har laget denne forestillingen

tror anoreksi er uttrykk for et opprør og en protest.

Hva er det hun protesterer mot?
Kanskje mot å leve og bli voksen på de betingelsene som tilbys henne.
Kanskje mot noe eller noen i familiesituasjonen.

Kanskje mot at hun hverken tør eller får lov til å være seg selv, men bestandig skal oppfylle andres forventninger og behov.

Kanskje føler hun seg ikke elsket som den hun er, bare for sin veloppdragenhet og sine prestasjoner.

Kanskje er sulten et vern mot hennes

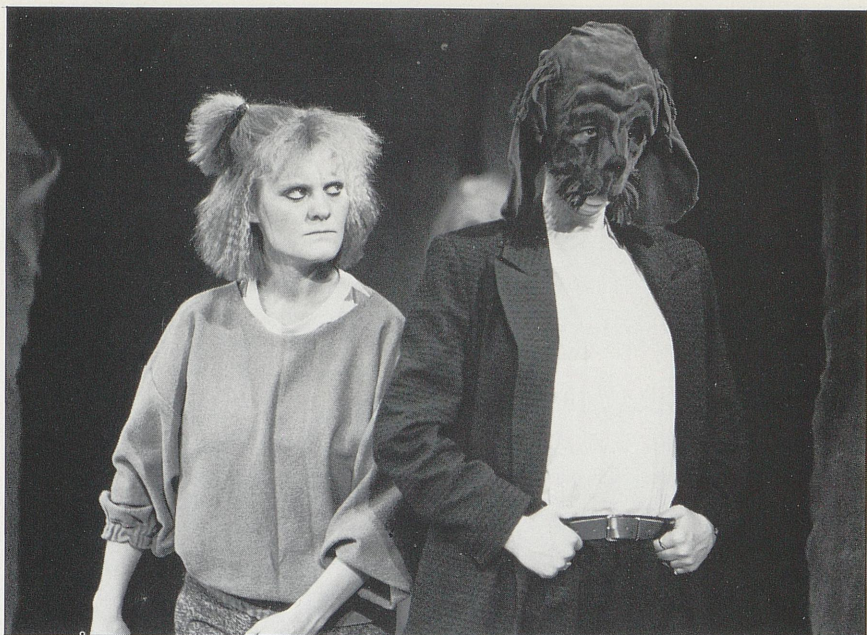
egen avmaktsfølelse og følelsen av ikke å være verdt noe.

Det finnes mange teorier, men ingen enkel og entydig forklaring på spørsmålet om hva som skjuler seg bak anorexia nervosa.

Vi har valgt å kalle forestillingen «Det tause skrike» fordi vi tror at hun bak sin innesluttethet og sin avvisning roper på vår hjelp, vår forståelse, vår kjærlighet og vårt nærvær i kampen for å finne seg selv og en mening med livet.

Vivi.

Av den anorektiske lidende
utfordres man i sin egen grunn,
for i det man hører
pasientens eksistensspørsmål:
Er jeg noen, er jeg menneske,
er jeg gyldig?
Kan man ikke unngå å høre
samme spørsmål i seg selv.
Og hvem er det som vet svaret,
helt til bunns og egentlig?

Wera Sæther

LOTTE MÖLLER

skrev stykket i 1983 for «Unge Klara»
(Stockholm Stadsteaters Barne- og Ungdomsteatergrupp).
Vi har valt å la forfattaren presentere seg sjølv på sitt eige språk:

«En gång i tiden tänkte jag bli psykolog, och när jag praktiserade på en barn- och ungdomspsykiatrisk klinik träffade jag en pojke, som ansågs lida av anorexia nervosa.

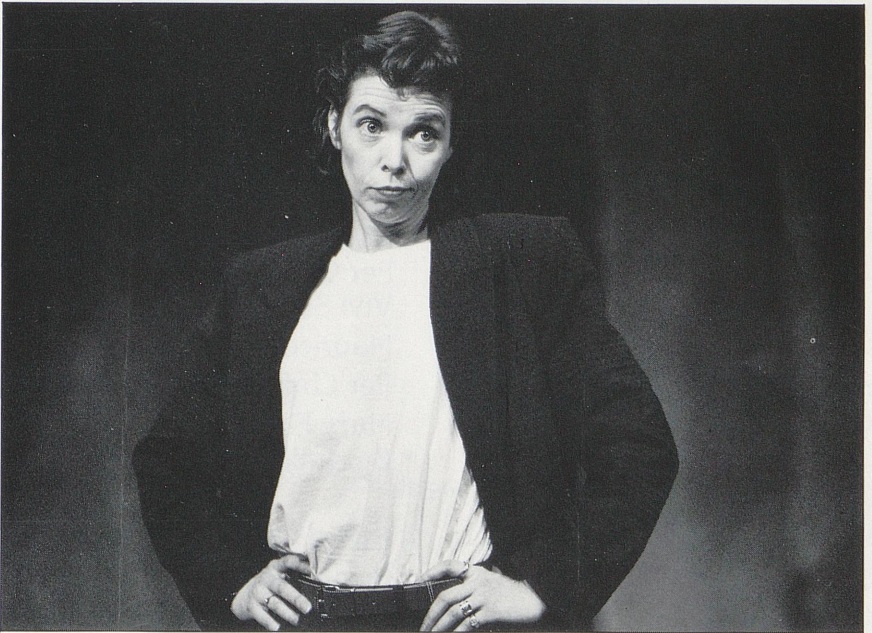
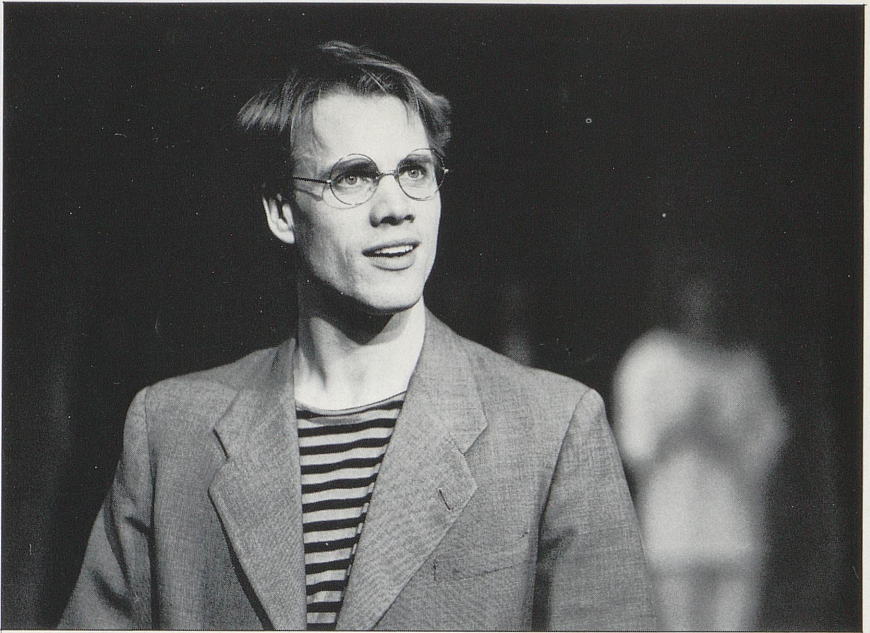
Jag hade aldrig hört talas om sjukdomen, men blev nyfiken och läste vad jag kunde komma över om den. Jag tyckte det påminde mej lite grann om den olust jag själv känt i puberteten, när kroppen förändrades. Det var inte särskilt roligt när bröstet växte og höfter och lår blev kraftigare och man blev en annan än den man varit. Men så småningom vande man sej ju vid att ha en vuxen kvinnas kropp och lärde sej att gilla den.

Det blev aldrig någon psykolog av mej. Istället blev jag journalist. 1978 träffade jag en flicka som haft svår självsvalt, och jag skrev en artikel om henne och hennes sjukdom. Sen skrev jag en bok om samma ämne. När Suzanne Osten* frågade om jag också ville skriva en pjäs om det tyckte jag først det lät som en omöjlig idé! Hur visar man på en teaterscen vad självsvalt är? Men Suzanne förklarade för mej att på teatern är allting möjligt, och jag tror hon har rätt.»

Lotte Möller
Pjäsförfattare

(Frå skoleinformasjonen til «Unge Klara»).

* Suzanne Osten er kunstnarleg leiar for «Unge Klara».

DET TAUSI

av Lotte

Omsetjing:	Edvard Hoem
Regi:	Hilde Andersen
Koreografi:	Lise Eger
Scenografi, kostymer og masker:	Aili Strømsted
Musikk:	Henning Sommerro
Lyssetjing:	Bjørn Kalvatsvik
Sminke:	Malin Birch Jensen
Inspisient:	Pelle Gustavsen/Godthard Larsen
Rekvisitør:	Bergljot Rørvik/Flavio Pighin
Sufflør:	Randi Urkedal
Produksjonsleiar:	Pelle Gustavsen/Godthard Larsen
Lysmeister/teknisk leiar:	Bjørn Kalvatsvik
Systue:	Gerd Gangstad Austnes
Teknikarar:	Lars Langset Leif Rosvoll
Turnéleiar:	Bjørn Kalvatsvik
Plakat:	Dagfinn Knudsen
Program:	Hilde Andersen Per Christensen Vivi Sunde
Foto:	Maurice Goddard
Informasjonsleiar:	Per Christensen
Administrasjon:	Mary Farstad Borghild Rosvoll
Amatørteaterleiar:	Endre Skar
Dramaturg:	Svein Gladsø
Systue:	Åshild Mjåseth (permisjon)

E SKRIKET

Möller

Dei som er med:

Ellen:	Janny Hoff Brekke
Mamma:	Terje Hartviksen
Pappa:	Vivi Sunde
Mormor:	Hans Petter Meirik
Martin/Lærar:	Hans Jacob Sand
Bobbie (hund):	Cecilie Fangel

Original tittel: «En ren flicka».

Diktene er av Karin Boye.

Forlag: Folmer Hansen Teaterforlag AB.

Uroppført: «Unge Klara» april 1983.

Norgespremiere: Teatret Vårt, Molde 6. feb. -86.

Framsyinga varer omlag ein og ein halv time utan pause.

INNTRYKK FRÅ PRØVETIDA:

Da eg var liten hende det eg skulle ønske eg var gut.
No er eg ikkje så sikker lenger.

Pappa/Vivi

Oppgåve: Du er eit dyr i skogen, eit uvêr sett inn.
Du vert ført med vasstraumen til du strandar
på ei øy – der det er eit anna dyr.
Det skjer eit vulkanutbrot på øya.
Lavaen vert etterkvart spiseleg.
Gjer det!

Mormor/Hans Petter

Eg venta meg åtte vekers hundeliv –
og det vart det.

Instruktør Hilde

NYE ANSIKTER

Instruktøren
HILDE ANDERSEN

er fødd i Stavanger. Etter universitetseksamen i fransk, teatervitskap og musikk, hadde ho fleire regiassistentoppgåver. I 1979 vart ho tatt opp på regilinja ved Statens Teaterhøgskole. Hilde er no fast tilsett ved Nationaltheatret.

Før ho kom hit har ho sett opp 6 scenefram-
syningar, ein miniopera og laga 4 radioteaterpro-
duksjonar.

Teatret vårt er det tredje regionteatret ho arbeider ved. Etter «Det tause skriket» skal Hilde til Bergen for å setje opp «Balansedame» av Cecilie Løveid.

Koreografen
LISE EGER

gjesta Teatret Vårt sist i 1979 som koreograf på «Der storbåra bryt».

Lise byrja som profesjonell dansar. Starta — og leia «Collage Dansekompani» i 6 år. For 2 år sidan starta ho «Imago Danseteater» som ho framleis leiar.

Lise har laga 14 eigne ballettproduksjonar. I tillegg har ho omlag 25 teaterproduksjonar bak seg i Noreg og Sverige.

Norsk deltakar i «International Dance Competition á Paris» i februar i år.

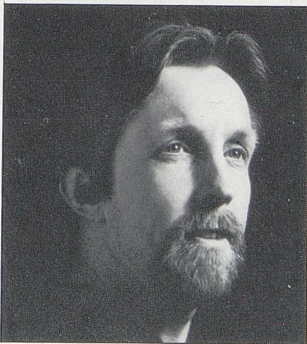
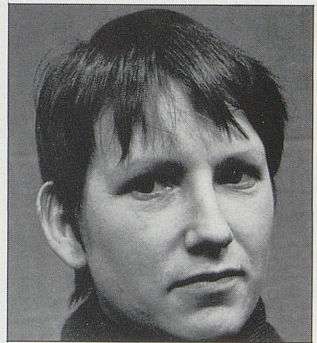

Scenografen

AILI STRØMSTED

har ansvaret for scenografien, kostymer og masker i kveldens framsyning. Ho har sveinebrev i saum og utdanning frå Statens Kunst og Håndverkskole i Oslo og Jan van Eyck Akademiet i Nederland.

Ho har arbeidd tre år på systua og malarsalen til Riksteatret – og eit år som kostymeassistent i NRK/TV. Aili har hatt scenografioppgåver for Riksteatret, Teaterhøgskolen og Rogaland Teater, to av desse med Hilde Andersen som instruktør.

PELLE GUSTAVSEN

har vore inspisent/produksjonsleiar i prøvetida til «Det tause skriket». Han kjem frå Teatret på Torshov.

Vår faste inspisent, Godthard Larsen og Pelle har byta arbeidsstad i denne tida. Eit byte både teatra er særst godt nøgde med.

Pelle har arbeidd som inspisent på teatre i Danmark og Noreg sidan 1973. Frå 1982 vart han fast tilsett på Teatret på Torshov.

Premieredagen, 6. februar, bytar Godthard og Pelle arbeidsstad på nytt.

CECILIE FANGEL

er ny skodespelar på Teatret Vårt.

Ho gjekk ut frå Statens Teaterhøgskole i 1985.

Etter dette vart ho tilsett ved Teatret Vårt.

Cecilie hadde permisjon i haust for å vere med i ein fjernsynteaterproduksjon og kom til Molde i november i fjor. Cecilie debuterer som «Bobbie» i kveldens framsyning.

Mormors brød

1½ dl rugmjøl

1 dl kli

1 dl linfrø

2 t.sk. matolje

1 t.sk. salt

*Dette skåldas med 4 dl kokande vatn
og står ein time.*

50 gram gjær løyses opp i

3½ dl lunkevatn

1-1½ dl sirup eller honning (kan utelates)

11 dl kveitemjøl

*Bland til deig og lat deigen heve seg i 3 timar,
eller set den kjølig over natta.*

*Bak ut, kna godt og ha i meir mjøl om nødvendig, men brødet vert
saftig om deigen er litt fuktig.*

*Form deigen til eit stort eller to mindre brød,
strø litt mjøl oppå og legg eit handkle over.*

Hev den i ein halv time.

Steik dem på nedste rille i 45 min. 225° varmt.

SPILLEPLAN FOR «DET TAUSE SKRIKET»

Torsdag	6. februar	Molde (Norgespremiere)
Fredag	7. februar	Molde
Søndag	9. februar	Molde
Måndag	10. februar	Molde
Tyrsdag	11. februar	Molde
Onsdag	12. februar	Vikebukta
Torsdag	13. februar	Midsund
Fredag	14. februar	Aukra
Søndag	16. februar	Smøla
Måndag	17. februar	Surnadal
Tysdag	18. februar	Tingvoll
Onsdag	19. februar	Sunnalsøra
Torsdag	20. februar	Eide
Fredag	21. februar	Molde
Måndag	24. februar	Kristiansund
Tysdag	25. februar	Bruhagen
Onsdag	26. februar	Elnesvågen
Torsdag	27. februar	Åndalsnes
Måndag	3. mars	Melhus
Tysdag	4. mars	Orkanger
Onsdag	5. mars	Røros
Torsdag	6. mars	Alvdal
Fredag	7. mars	Folldal
Tysdag	11. mars	Ålesund
Onsdag	12. mars	Vigra
Torsdag	13. mars	Spjelkavik
Fredag	14. mars	Valldal
Søndag	16. mars	Ulsteinvik
Måndag	17. mars	Stranda
Tysdag	18. mars	Sykkylven
Onsdag	19. mars	Ørsta
Torsdag	20. mars	Volda
Fredag	21. mars	Volda

BØKER OM EMNET

SPISEVEGRING, om anorexia nervosa og behovet for å fornekte kroppen.
Av Lotte Møller. Aschehougs fagbøker.

KVINNEN, KROPPEN OG ANGSTEN.
Av Wera Sæther. Gyldendals Fakkeltbøker.

JEG GIR MEG IKKE! — en 13 års jente blir tvangsinnlagt på psykiatrisk sykehus fordi hun nekter å spise.
Av Valérie Valère. Aschehougs fagbøker.

MITT LIV — MIN SVÄLT, en ung kvinnes väg genom anorexia nervosa — en berättelse om att överleva.
Av Sheila MacLeod. Hammarström och Åberg.

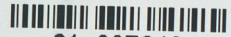
ANOREXI, boken om självsvalt.
Av Mara Selvini Palazzoli. Natur och Kultur.

THE GOLDEN CAGE, The Enigma of Anorexia Nervosa.
Av Hilde Brunch. Harvard University Press.

PSYCHOSOMATIC FAMILIES, Anorexia Nervosa in Context.
Av Minuchin/Rosman/Baker. Harvard University Press.

BARNESKJEBNER.
Av Alice Miller. Gyldendal Fakkeltbøker.

I BEGYNNELSEN VAR UPPFOSTRAN.
Av Alice Miller Wahlström och Widstrand.

«Deres barn er ikke deres barn.
De er Livets sønner og døtre med egne
lengsler.
De kommer gjennom dere, men ikke fra dere.
Og selv om de er sammen med dere,
tilhører de dere ikke.

Dere kan gi dem deres kjærlighet,
men ikke deres tanker.
For de har egne tanker.
Dere kan gi hus til deres kropper,
men ikke til deres sjeler.
For deres sjeler bor i morgendagens hus,
som dere ikke kan besøke,
selv ikke i deres drømmer.
Dere kan strebe etter å ligne dem,
man prøv ikke å få dem til å ligne dere.
For livet går ikke bakover eller dveler
ved i går.»

*Frå «Profeten»
av Kahlil Gibran*